

**TYTTÖJEN SEURUSTELUSUHTEISSA
KOKEMA VÄKIVALTA JA
SIIHEN LIITTYVÄT TAUSTATEKIJÄT**

Linda Saarenpää
Kandidaatintutkielma
Sosiaalityö
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Humanistis-
yhteiskuntatieteellinen
tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Linda Saarenpää	Ohjaaja Johanna Moilanen
Työn nimi Tyttöjen seurustelusuhteissa kokema väkivalta ja siihen liittyvät taustatekijät	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Syksy 2021	Sivumäärä 34
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen tyttöjen seurustelusuhteissa kokemaa väkivaltaa ja siihen liittyviä taustatekijöitä. Tutkielmani tavoitteena on selvittää, millaista väkivaltaa tytöt kokevat seurustelusuhteissaan ja millaisia siihen liittyvät taustatekijät ovat. Käytän tutkielmani teoreettisena viitekehystenä sosiologi Michael P. Johnsonin parisuhdeväkivallan typologiaa sekä sosiologi Göran Therbornin määritelmää eriarvoisuuden kolmesta ulottuvuudesta. Tutkielmani on kirjallisuuskatsaus ja valitsemani aineisto koostuu eurooppalaisesta ja pohjoismaisesta 2000-luvulla julkaistuista vertaisarvioidusta tutkimuksesta.</p> <p>Aineistoksi valitsemieni tutkimusten mukaan osa tytöistä kokee henkistä, fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa seurustelusuhteissaan. Huomattava osa väkivallasta tapahtuu myös digitaalisessa ympäristössä. Osalle tytöistä väkivallan kokemukset ovat yksittäisiä, riitatilanteisiin liittyviä ja siten luonnehdittavissa tilannekohtaiseksi parisuhdeväkivallaksi. Tilannekohtaisessa parisuhdeväkivallassa kumpikaan suhteen osapuolista ei pyri yleiseen kontrolliin. Osa tytöistä joutuu kuitenkin toistuvan ja jatkuvan parisuhdeväkivallan uhriksi, jota voidaan luonnehtia patriarkaaliseksi terroriksi. Siinä keskeistä on toisen kumppanin pyrkimys yleiseen kontrolliin väkivaltaa käyttäen. Aineistoni tutkimuksista nousee esiin, että seurusteluväkivallan taustalla olevat tekijät, kuten stereotyyppiset asenteet ja uskomukset naiseudesta ja mieheydestä sekä yleiset väkivaltamyönteiset asenteet voivat oikeuttaa väkivallan käyttöä seurustelusuhteissa. Tutkimuksen mukaan myös perhetaustaan liittyvät tekijät, kuten aikaisemmin koettu perheväkivalta voivat nostaa tyttöjen riskiä joutua seurusteluväkivallan uhriksi.</p> <p>Seurusteluväkivaltatutkimus osoittaa, että parisuhdeväkivalta koskettaa myös nuorten tyttöjen elämää. Parisuhdeväkivalta eri muodoissaan on vakava yhteiskunnallinen ongelma ja ilmiön ymmärtämiseksi tarvitaan eri näkökulmista tehtyä monimenetelmällistä tutkimusta, jossa huomioidaan yksittäisten tilanteiden lisäksi parisuhde kokonaisuutena. On ensisijaisen tärkeää, että sosiaalityössä tunnistetaan ilmiö ja uskalletaan ottaa se nuorten kanssa puheeksi. Ennaltaehkäisevässä työssä erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin tyttöihin, joilla on taustallaan perheväkivallan kokemuksia.</p>	
Asiasanat seurusteluväkivalta, tytöt, nuoret, parisuhdeväkivalta, eriarvoisuus, intiimiterrori	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Parisuhdeväkivallan muodot piirteineen Johnsonin typologian mukaan.....	14
------------	---	----

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	SEURUSTELUVÄKIVALTA ILMIÖNÄ JA TUTKIMUKSEN KOHTEENA.....	7
	2.1 Seurusteluväkivallan yleisyys ja vaikutukset nuorten elämään.....	7
	2.2 Väkivaltatutkimuksen erilaiset näkökulmat ja perinteet.....	8
3	TUTKIELMAN KESKEISET KÄSITTEET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS.	10
	3.1 Keskeiset käsitteet.....	10
	3.2 Johnsonin parisuhdeväkivallan typologia	12
	3.3 Eriarvoisuus - näkökulmia väkivallan taustalla oleviin tekijöihin	14
4	TIEDONHAUN KUVAUS.....	16
5	KONTROLLIA JA TERRORIA, RIITOJA JA LEIKKITAPPELUJA	18
	5.1 Patriarkaalinen terrori tyttöjen kokemana	19
	5.2 Tilannekohtaista parisuhdeväkivaltaa riidellen ja rajoja hakien	21
	5.3 Molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli ja väkivaltainen vastarinta ..	23
6	ASENTEET, USKOMUKSET JA SOSIAALISET TEKIJÄT SEURUSTELUVÄKIVALLAN TAUSTALLA.....	26
	6.1 Asenteet ja uskomukset mieheydestä, naiseudesta ja väkivallasta	26
	6.2 Koettu perheväkivalta, isän työttömyys ja koulumenestys.....	28
7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	29
	LÄHTEET.....	32

1 JOHDANTO

”Suomi on naisille EU:n toiseksi väkivaltaisim maa.” Tämä toteamus parisuhdeväkivallan tilastoista on viime vuosina tullut toistuvasti esiin suomalaisten tiedotusvälineiden ja poliitikkojen lausunnoissa. Tiedotusvälineet ovat samalla nostaneet sen kiuksallisen ristiriidan esiin, miten naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyydestä huolimatta Suomi sijoittuu toistuvasti maailman onnellisimpien ja tasa-arvoisimpien maiden kärkikastiin. (Yle Uutiset 2019; Ohisalo 2020.) Kouluterveyskyselyn (THL 2021) tuoreet tulokset osoittavat, että väkivalta ja häirintä ovat osa myös tyttöjen elämää. Vaikka kyselyssä ei ole suoraan kysytty väkivallan kokemuksista seurustelusuhhteessa, tyttöjen muut väkivallan ja esimerkiksi seksuaalisen ahdistelun sekä häirinnän kokemukset ovat huolestuttavan yleisiä. Perusopetuksen 8.-9.-luokkalaisista tytöistä 48,4 prosenttia ilmoitti kokeneensa viimeisen vuoden aikana häiritsevää seksuaalista ehdotte-lua tai ahdistelua ja 13,4 prosenttia ilmoitti kokeneensa seksuaaliväkivaltaa.

Tarkastelen kirjallisuuteen perustuvassa sosiaalityön kandidaatin tutkielmas-sani tyttöjen kokemaa seurusteluväkivaltaa. Kysyn tutkielmassani, millaista tyttöjen kokema seurusteluväkivalta on ja millaisia ovat siihen liittyvät taustatekijät. Pyrin si-ten löytämään vastauksia siihen, millaisia seurusteluväkivallan eri muodot ovat ja millaiset asiat ovat yhteydessä siihen, että tytöt kokevat seurusteluväkivaltaa. Näkö-kulmani on erityisesti tyttöjen uhrikokemuksissa ja käytän tutkielmassani sekä uhrin että väkivallan kokijan käsitettä. Uhri käsitteenä voi näyttäytyä leimaavana (Lidman 2015, 14), mutta katson sen myös tuovan selvemmin esiin väkivallan kokemisen ensi-sijaisesti vahingoittavana tapahtumana.

Keskustelu lähisuhdeväkivallasta näyttäisi vakiinnuttaneen paikkansa suoma-laisessa julkisessa keskustelussa. Myös kotimainen väkivaltatutkimus on 2000-luvulla

ollut runsasta (esim. Notko 2011; Lattu 2016). Sen sijaan nuorten seurusteluväkivalta ei juurikaan ole käyty julkista keskustelua, eikä aiheesta ole tehty Suomessa vielä laajempaa tutkimusta. Tampereen yliopistossa (2021) parhaillaan käynnissä olevassa hankkeessa *Kiistelty suostumus: läheisyyden sosiaalinen ja digitaalinen rajankäynti nuorten romanttisissa suhteissa (2019–2023)* kartoitetaan ensimmäistä kertaa tarkemmin suomalaisten nuorten kokemaa seurusteluväkivaltaa, joten tulevina vuosina ilmiön yleisyydestä ja luonteesta tiedetään enemmän.

Vaikka kotimainen tutkimus seurusteluväkivallasta on vielä niukkaa, vuonna 2019 nuorille suunnatun Ensi- ja turvakotien liiton verkkokyselyn vastaukset antavat viitteitä siitä, että seurusteluväkivalta koskettaa myös suomalaisia nuoria. 15–29-vuotiaiden kokemuksia kartoittavaan verkkokyselyyn vastanneista 290 nuoresta 75 prosenttia ilmoitti kokeneensa väkivaltaa seurustelusuhteissaan. (Ensi- ja turvakotien liitto ry 2019.) Viime vuosina lisääntynyt eurooppalainen ja pohjoismainen tutkimus osoittaa myös selvästi, että parisuhdeväkivalta ei kosketa vain aikuisia, vaan voi olla läsnä myös nuorten seurustelusuhteissa (Barter, Stanley, Wood, Lanau, Aghtaie, Larkins & Øverlien 2017; Korkmaz, Överlien & Lagerlöf 2020a).

Tutkielmani aihe on sosiaalityön näkökulmasta tärkeä siksi, että sosiaalityössä hyvin todennäköisesti kohdataan seurusteluväkivallan uhreja ja tekijöitä. Tutkimuksesta tiedetään, että fyysisten ja psyykkisten oireiden lisäksi seurusteluväkivallalle altistuminen voi aiheuttaa käytöksen ja koulunkäynnin ongelmia sekä erilaista riskikäyttäytymistä (Whitaker, Morrison, Lindquist, Hawkins, O’Neil, Nesiuis, Mathew & Reese 2006). Seurusteluväkivallan tunnistamisen ja ehkäisemisen näkökulmasta on tärkeää, että sosiaalityöntekijät ovat tietoisia ilmiöstä ja sen taustalla olevista tekijöistä. Nuorten ollessa alaikäisiä seurusteluväkivalta on myös aina lastensuojelullinen asia.

Tutkielmani etenee siten, että seuraavassa luvussa tarkastelen seurusteluväkivaltaa ja väkivaltatutkimusta tarkemmin. Kolmannessa luvussa määrittelen tutkielmani keskeisiä käsitteitä, joita ovat tytöt ja nuoret, seurustelu, väkivalta, seurusteluväkivalta ja parisuhdeväkivalta. Olen valinnut tutkielman teoreettiseksi viitekehikseksi Michael P. Johnsonin parisuhdeväkivallan typologian ja eriarvoisuuden käsitteen, jotka esittelen niin ikään kolmannessa luvussa. Neljännessä luvussa kuvailen tutkielmani tiedonhakuprosessin. Viidennessä ja kuudennessa luvussa pyrin vastaamaan tutkimuskysymyksiini. Lopuksi päätän tekstini pohdintaan.

2 SEURUSTELUVÄKIVALTA ILMIÖNÄ JA TUTKIMUKSEN KOHTEENA

2.1 Seurusteluväkivallan yleisyys ja vaikutukset nuorten elämään

Seurusteluväkivallasta on tehty runsaasti kansainvälistä, erityisesti yhdysvaltalaista tutkimusta (Niemi 2011, 27; Tagesson & Gallo 2021, 2). Tietoa on kerätty laajojen survey-tutkimusten avulla ja tutkimuksissa on selvitetty erityisesti ilmiön yleisyyttä ja siihen yhteydessä olevia riskitekijöitä sekä seurusteluväkivallan ehkäisyohjelmien vaikuttavuutta (Hickman, Jaycox & Aronoff 2004). Kansainvälisen tutkimuksen arviot seurusteluväkivallan yleisyydestä vaihtelevat erilaisista metodologisista valinnoista johtuen. Selvää kuitenkin on, että sekä tytöt että pojat kokevat väkivaltaa seurustelusuhteissaan ja yleisyyttä koskevien lukujen valossa tarkasteltuna ilmiö näyttäytyy sukupuolineutraalina. Tutkimuksessa on kuitenkin noussut esiin, että tytöt kokevat väkivallan vaikutukset ja seuraukset negatiivisemmin kuin pojat ja siksi ilmiötä tulisi tarkastella sukupuolen merkitys huomioiden. (Barter ym. 2017, 376.)

Koska kotimaista tutkimus- tai tilastotietoa nuorten seurusteluväkivallasta on vielä niukasti, on vaikea arvioida, kuinka yleisiä seurusteluväkivallan kokemukset ovat nuorten keskuudessa Suomessa. Vuoden 2020 Nuorisoriikollisuuskyselyssä (Kaakinen & Näsi 2021, 19) kartoitettiin 15–16-vuotiaiden nuorten uhrikokemuksia ja sitä, kuka kohdistaa fyysistä väkivaltaa nuoriin. Kaksi prosenttia vastaajista ilmoitti kokeneensa fyysistä väkivaltaa seurustelukumppanin taholta. Kyselyn mukaan tytöillä oli poikia hieman enemmän fyysisen seurusteluväkivallan uhrikokemuksia.

Nuorisoriollisuuskyselyssä muut seurusteluväkivallan ilmenemismuodot, kuten henkinen väkivalta, jäävät kuitenkin tarkastelun ulkopuolelle ja siten kyselyn tulokset eivät tarjoa laajempaa tietoa ilmiöstä.

Seurustelu on merkittävä osa nuorten elämää ja kasvua. Seurustelun avulla nuori harjoittelee erilaisia ihmissuhdetaitoja, kuten yhteistyötä ja vastuunottoa sekä toisen kunnioittamista. Seurustelusuhteilla on myös merkittävä vaikutus nuoren mi-
näkuvaan, itsetuntoon ja seksuaalisuuteen. (Foshee & McNaughton Reyes 2009, luku 7.) Tutkimukset osoittavat, että seurustelusuhteissa koetulla väkivallalla voi olla va-
kavia vaikutuksia nuoren elämään ja erityisesti mielenterveyteen. Murrosiässä koettu seurusteluväkivalta voi esimerkiksi lisätä riskiä sairastua masennukseen tai syömis-
häiriöihin. Tutkimusten valossa näyttäisi lisäksi siltä, että erityisesti tytöt kärsivät vä-
kivallan negatiivisista seurauksista. (Barter ym. 2017, 376.)

Sosiaalityössä kohdataan nuoria usein juuri silloin, kun heidän elämässään on haasteita, ja joskus ongelmien taustalla voi olla seurusteluväkivallan kokemuksia. Nuoren väkivaltakokemusten tunnistaminen ja niihin puuttuminen voi kuitenkin olla ammattilaisellekin vaikeaa. Tuore ruotsalainen tutkimus tuo esiin, miten sosiaalityön-
tekijät eivät aina hahmota nuorten kokemaa väkivaltaa yhtä vakavana ja vahingoitta-
vana asiana kuin aikuisten kokemaa väkivaltaa. (Tagesson & Gallo 2021, 9–10.) Katson, että tutkielmani aihe nostaa esille tärkeän ilmiön, joka tulisi sosiaalityössä tunnistaa osaksi myös nuorten elämää.

2.2 Väkivaltatutkimuksen erilaiset näkökulmat ja perinteet

Väkivalta on monitahoinen ilmiö, jota ei voida tutkia ja selittää vain yhdestä näkökul-
masta, vaan sen ymmärtämiseksi tarvitaan tutkimustietoa eri tieteenaloilta. (Ronkai-
nen 2017, 32–33.) Koska kandidaatin tutkielma on laajuudeltaan suppea, rajaudun tar-
kastelemaan ensisijaisesti tyttöjen kokemuksia seurusteluväkivallan uhrina. Tarkaste-
len seurusteluväkivaltaa ensisijaisesti sosiaalisena ongelmana, samalla tiedostaen, että
väkivalta voidaan tutkia ja selittää monella tavalla. Jotta väkivaltaan voitaisiin puut-
tua yhteiskunnallisella tasolla, tarvitaan siitä erilaisin menetelmin ja eri näkökulmista
tehtyä tutkimusta (Husso, Keskinen & Ronkainen 2012).

Väkivaltailmiön monimutkaisuuden ymmärtämisestä huolimatta erilaisten tutkimussuuntausten välillä on käyty kiivastakin keskustelua siitä, miten väkivaltaa tulisi tutkia ja millaisin menetelmin ilmiöstä voitaisiin tuottaa luotettavaa tietoa (Husso ym. 2012; Ronkainen 2017, 32). Väkivaltatutkimuksessa on perinteisesti tehty karkeaa jaottelua määrällisen ja sukupuolineutraalin tutkimuksen sekä laadullisen, sukupuolen huomioivan feministisesti orientoituneen tutkimuksen välillä (Husso ym. 2012). Sukupuolen merkitys on noussut keskeiseksi erityisesti parisuhdeväkivallan tutkimuksessa (Ronkainen 2017, 32).

Seurusteluväkivaltatutkimuksessa on niin ikään havaittavissa kaksi erilaista tutkimusnäkökulmaa; sukupuolen, rakenteiden ja vallan huomioiva feministinen tutkimussuuntaus sekä yksilökeskeinen näkökulma, jossa näitä tekijöitä ei samalla tavalla tunnusteta. Tutkimus kuitenkin selvästi osoittaa, että nuorten seurustelusuhhteissa kokemana väkivalta ei ole sukupuolineutraali ilmiö ja siksi sukupuolen merkitys tulisi ottaa tutkimuksessa huomioon. (Korkmaz 2021, 20–21.) Kandidaatin tutkielmani aineisto koostuu sekä määrällisestä että laadullisesta seurusteluväkivaltatutkimuksesta ja menetelmällisistä eroista huolimatta tutkimuksissa nousee esille ilmiön sukupuolistuneisuus.

3 TUTKIELMAN KESKEISET KÄSITTEET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkielmani keskeisiä käsitteitä ovat tytöt ja nuoret, seurustelu, väkivalta, seurusteluväkivalta ja parisuhdeväkivalta. Rajaudun tutkielmassani tarkastelemaan tyttöjen kokemaa seurusteluväkivaltaa ja sen taustalla olevia tekijöitä. Olen valinnut tutkielmani teoreettiseksi viitekehyyksi Michael P. Johnsonin (1995; 2008) parisuhdeväkivallan typologian sekä eriarvoisuuden käsitteen.

3.1 Keskeiset käsitteet

Käytän tekstissäni käsitteitä **tytöt, pojat ja nuoret**, joilla viitataan 13–24-vuotiaisiin nuoriin ja nuoriin aikuisiin. Tyttö tai poika voi siten viitata teini-ikäiseen tai jo täysi-ikäiseen nuoreen aikuiseen. Perustan ikärajan niihin tutkimuksiin, joita käytän tutkielmani aineistona. Valitsemassani tutkimuskirjallisuudessa (esim. Barter, McCarry, Berridge & Evans 2009, 16; Øverlien, Hellevik & Korkmaz 2019) on tutkittu 13–24-vuotiaiden nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Vastaavasti Maailman terveysjärjestö WHO (2021) määrittelee 10–19-vuotiaat murrosikäisiksi (adolescent) ja nuoret (youth) 15–24-vuotiaiksi.

Aineistoksi valitsemassani tutkimuskirjallisuudessa **seurustelu** määritellään intiimiksi tai romanttiseksi suhteeksi, joka voi olla lyhyt tai pidempi kestoltaan (esim. Barter ym. 2009; Hellevik & Øverlien 2016). Seurustelulla tarkoitetaan siis intiimiä ja romanttista suhdetta tyttö- tai poikakaverin kanssa, mutta myös epävirallisempaa,

luonteeltaan romanttista tai intiimiä tapailua sekä niin kutsuttua ”friends-with-benefits” suhdetta (Korkmaz 2021, 7).

Tutkimuksissa, joita tarkastelen, on mukana sekä hetero- että homoseksuaalien nuorten seurusteluväkivallan kokemuksia, enemmistön kuitenkin edustaessa heterosuhteessa koettua väkivaltaa. Tutkielmassani tarkastelen tyttöjen kokemaa seurusteluväkivaltaa yleisesti ja viittaa kumppanin sukupuoleen vain silloin, kun se tutkimuksessa tulee selvästi ilmi.

THL:n laatiman Väkivaltakäsitteiden sanaston (2020, 5) mukaan **väkivalta** on:

”Vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että tämä kohdistuu toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään ja että tämä johtaa tai voi johtaa fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen, perustarpeiden tyydyttämättä jäämiseen tai kuolemaan”.

Väkivalta määrittyy näin ollen hyvin laajasti käsittäen, ei pelkästään fyysisen sattuttamisen, vaan myös psykologisella tasolla tapahtuvan vallan väärinkäytön. (THL 2020, 5.)

Tutkielmani käsittelee väkivaltaa sen monissa ilmenemismuodoissa. Tutkimukset, joita käytän tutkielmani aineistona tarkastelevat nuorten kokemaa fyysistä, seksuaalista ja henkistä väkivaltaa, sekä eron jälkeistä vainoa. Fyysinen väkivalta on fyysisen koskemattomuuden loukkaamista tahallisesti, ja henkinen väkivalta tarkoittaa psyykeen tasolla tapahtuvaa tahallista vahingoittamista, joka ilmenee esimerkiksi kontrollointina, alistamisena tai eristämisenä. Seksuaaliväkivalta loukkaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta tai koskemattomuutta. Yksi henkisen väkivallan muodoista on vaino, joka ilmenee esimerkiksi tarkkailuna tai seuraamisena ja aiheuttaa sen kohteelle ahdistusta tai pelkoa toistuvasti. (THL 2020, 9.) Toinen henkisen väkivallan ilmenemismuodoista on puhelimen ja internetin kautta tapahtuva niin kutsuttu onlineväkivalta, joka ilmenee esimerkiksi ei toivottuina seksuaalisista sisältöä sisältävinä viesteinä ja kaverikontaktien kontrollointina (Barter ym. 2017, 376).

Seurusteluväkivallan käsitteellä ei ole kansainvälisessä tutkimuksessa yhtä vaikiintunutta määritelmää (Korkmaz 2021, 5–6). THL:n (2020, 7) määritelmän mukaan seurusteluväkivalta on nuorten suhteissa ilmenevää parisuhdeväkivaltaa, joka on josain määrin yhteneväistä aikuisten parisuhdeväkivallan kanssa, mutta sisältää myös

omia piirteitään, johtuen nuorten kehitymässä olevista kognitiivisista ja sosiaalisista taidoista. Parisuhdeväkivallan määritelmä taas kattaa sekä nykyisen että entisen kumppanin tekemän väkivallan eri ilmenemismuodoissaan. (THL 2020, 7.)

Pohjoismaisessa tutkimuksessa nuorten seurusteluväkivalta määritellään niin ikään nuorten väliseksi **parisuhdeväkivallaksi**. Parisuhdeväkivallan määrittelyssä pohjoismainen tutkimus käyttää Yhdysvaltojen tartuntatautien valvonta- ja ehkäisykeskuksen CDC:n määritelmää, jonka mukaan parisuhdeväkivalta on nykyisen tai entisen puolison tai seurustelukumppanin tekemää fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, psykologista aggressiota, pakottamista tai vainoa. (Hellevik & Øverlien 2016; Korkmaz 2021, 5.)

Käsittelen tutkielmassani 13–24-vuotiaiden tyttöjen kokemaa seurusteluväkivaltaa edellä mainittujen määritelmien näkökulmasta ja ymmärrän seurusteluväkivallan siten nuorten parisuhdeväkivaltana, joka ilmenee entisen tai nykyisen seurustelukumppanin tekemänä fyysisenä, seksuaalisena tai henkisenä väkivaltana, kuten kontrollointina, uhkailuna tai pakottamisena, ja joka voi tapahtua niin kasvokkain kuin puhelimen tai internetin välityksellä.

3.2 Johnsonin parisuhdeväkivallan typologia

Olen valinnut tutkielmani teoreettiseksi viitekehykseksi amerikkalaisen sosiologin Michael P. Johnsonin (1995; 2008) lähisuhdeväkivallan tyypittelyn käsitteineen. Johnsonin typologiassa voidaan katsoa yhdistyvän kaksi eri parisuhdeväkivallan tutkimuksen suuntausta, sukupuolistunut ja konfliktilähtöinen väkivaltatutkimus, joiden väkivaltakäsitykset eroavat toisistaan. Sukupuolistuneen väkivallan tutkimus on syntynyt feministisen tutkimuksen piirissä ja sen keskeinen kritiikki on kohdistunut perheväkivaltatutkimuksen väkivaltakäsitystä kohtaan, jossa väkivalta on nähty konfliktilähtöisenä ja sukupuolineutraalina vuorovaikutusongelmana. Sukupuolistuneen väkivallan tutkimussuuntaus taas tarkastelee parisuhdeväkivaltaa patriarkaalisena valtakäyttönä ja huomioi valtasuhteen epätasapainon miehen ja naisen välillä. (Kaittila 2017, 40–41.) Katson, että Johnsonin typologia mahdollistaa tyttöjen kokeman seurusteluväkivallan tarkastelun siten, että väkivallan moniulotteisuus tulee näkyväksi.

Vuonna 1995 julkaistussa artikkelissaan *Patriarchal terrorism and common couple violence: Two forms of violence against women* Johnson esittää, että Yhdysvalloissa ja yleisesti länsimaisessa yhteiskunnassa voidaan erottaa kaksi parisuhdeväkivallan muotoa; patriarkaalinen terrori ja arkipäivän parisuhdeväkivalta. Patriarkaalinen terrori perustuu patriarkaaliseen traditioon ja miehen haluun kontrolloida naista ikään kuin nainen olisi miehen omaisuutta. Arkipäivän parisuhdeväkivalta sen sijaan on satunnaista, usein molemminpuolista, eikä pyrkimyksenä ole puolison systemaattinen kontrollointi. (Johnson 1995; Kaittila 2017, 40–41.)

Johnsonin mukaan laajat kansalliset survey-tutkimukset ja turvakodeissa tehdyt haastattelut osoittavat, että suuri osa parisuhdeväkivallasta on satunnaista, mutta merkittävä määrä uhreista kärsii miesten systemaattisesta, kontrollointiin ja vallankäyttöön perustuvasta terrorista. Johnsonin mukaan molemmat parisuhdeväkivallan muodot ovat nähtävissä yhdysvaltalaisessa ja länsimaisessa yhteiskunnassa ja edustavat ikään kuin kahta eri ilmiötä. (Johnson 1995.)

Johnson (2008) on myöhemmin täydentänyt ja muokannut parisuhdeväkivallan tyypittelyään ja jakaa parisuhdeväkivallan neljään eri muotoon (ks. Taulukko 1). Patriarkaalisen terrorin käsite on korvattu intiimin terrorin käsitteellä, mikä kuvaa ennen kaikkea pakottavaa vallankäyttöä, jatkuvaa kontrollointia ja väkivaltaa. Intiimissä terrorissa on läsnä henkinen ja fyysinen väkivalta, uhkailun, pelottelun ja tarkkailun ilmapiiri. Intiimi terrori voi ilmetä fyysisenä ja seksuaalisena väkivaltana, sillä uhkailulla, tai esimerkiksi siten, että puoliso pyrkii rajoittamaan kumppanin sosiaalisia suhteita tai tarkkailee, kenen kanssa tämä liikkuu tai viettää aikaa. Intiimi terrori on yksisuuntaista ja aiheuttaa suhteen toisessa osapuolella usein suurta pelkoa. Pelkkä katse voi olla tarpeeksi. Patriarkaalisen terrorin ilmenemistä parisuhteessa ei voida tunnistaa tarkastelemalla yksittäisiä väkivallan tekoja tai kokemuksia. Kokonaisvaltainen kontrollointi tulee näkyväksi vasta kun parisuhdetta tarkastellaan kokonaisuutena ja pidemmältä aikaväliltä. (Johnson 2008, luku 1–2.)

Tilannekohtainen parisuhdeväkivalta, aikaisemmin arkipäivän parisuhdeväkivallaksi kuvattu väkivalta kuvaa satunnaisia tai toistuvia, riitojen seurauksena syntyneitä väkivaltatilanteita, joissa toinen tai molemmat osapuolet käyttäytyvät väkivaltaisesti. Kumpikaan osapuoli ei kuitenkaan pyri suhteessa aktiivisesti kontrolloimaan toista. Johnsonin mukaan tilannekohtainen parisuhdeväkivalta on kenties yleisin parisuhdeväkivallan muoto. Kolmas väkivallan muoto on väkivaltainen vastarinta, jolla

tarkoitetaan itsepuolustuksena tehtyä väkivaltaa silloin, kun vastapuoli on ensin väkivaltainen. Johnsonin typologian neljäs parisuhdeväkivallan muoto on molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli. Tällöin molemmat suhteessa ovat väkivaltaisia ja pyrkivät kontrolloimaan. Johnsonin mukaan molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli on harvinaista ja tutkimustietoa sen tyyppisestä parisuhdeväkivallasta on niukasti. (Johnson 2008, luku 1.)

TAULUKKO 1 Parisuhdeväkivallan muodot piirteineen Johnsonin typologian mukaan (Johnson 1995; Johnson 2008; Piispa 2008, 107; Kaittä 2017, 41.)

Parisuhdeväkivallan muoto	Piirteet
Patriarkaalinen terrori (alkuperäinen käsite) / Intiimi terrori	Toinen suhteen osapuolista jatkuvasti kontrolloi ja käyttää väkivaltaa. Voi perustua patriarkaalisiin näkemyksiin naisen ja miehen asemasta ja valtasuhteista.
Arkipäivän parisuhdeväkivalta (alkuperäinen käsite) / Tilannekohtainen parisuhdeväkivalta	Satunnainen riita tai konfliktitilanne, joka eskaloituu niin, että vain toinen tai molemmat osapuolet ovat väkivaltaisia. Kummallakaan ei kuitenkaan ole tarkoitus pyrkiä yleisesti kontrolloimaan toista parisuhteessa.
Väkivaltainen vastarinta	Väkivaltaa käytetään itsepuolustukseksi, mutta pyrkimys kontrolloida on vain väkivallan aloittaneella.
Molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli	Molemmat suhteen osapuolet pyrkivät kontrolloimaan käyttäen väkivaltaa.

Yksinkertaistettuna tyypittely kuvaa kahdenlaista väkivaltaa, jatkuvaan kontrolliin ja valta-asemaan pyrkivää väkivaltaa tai väkivaltaa, jossa tätä tavoitetta ei ole, vaan toiminnassa on kyse väkivallaksi riistäytyneestä konfliktitilanteesta (Kaittä 2017, 41). Johnsonin tyypittelyä on myös kritisoitu. Auli Ojuri (2004, 22) pohtii väitöskirjassaan, voidaanko väkivaltailmiötä hahmottaa tyypittelyn kautta riittävän kokonaisvaltaisesti ja arvottaako tyypittely parisuhdeväkivallan eri muotoja enemmän ja vähemmän hyväksyttäväksi.

3.3 Eriarvoisuus - näkökulmia väkivallan taustalla oleviin tekijöihin

Kuten olen aikaisemmin tekstissäni todennut, väkivaltaa ei tulisi tarkastella tai ymmärtää vain yhdestä teoreettisesta näkökulmasta. Jotta tutkielmani voisi tuottaa kokonaisvaltaisemman kuvan tyttöjen kokemasta seurusteluväkivallasta, haluan tarkastella ilmiötä myös eriarvoisuuden käsitteen avulla. Tarkastelen erityisesti sitä,

millaisia tekijöitä seurusteluväkivallan taustalla on ja millaiset tekijät ovat tutkimuksen mukaan yhteydessä siihen, että tytöt joutuvat seurusteluväkivallan uhriksi.

Sosiologi Göran Therborn (2014, luku 4) on määritellyt kolme eriarvoisuuden ulottuvuutta; elämänehtojen, eksistentiaalisen ja resurssien eriarvoisuuden. Elämänehtojen eriarvoisuus kuvaa sosiaalisesti rakentunutta eriarvoisuutta, joka vaikuttaa ihmisen elinmahdollisuuksiin ja tulee näkyväksi esimerkiksi terveyseroissa ja elinajanodotteessa. Eksistentiaalinen eriarvoisuus taas kuvaa ihmisarvoon liittyvää eriarvoisuutta. Se ilmenee yhdenvertaisuuden ja kunnioituksen kieltämisenä ja tulee näkyväksi esimerkiksi naisten sortamisena patriarkaalisten ja seksististen ajattelumallien turvin. Kolmas eriarvoisuuden muoto on resurssien eriarvoisuus, joka kuvaa sitä, miten ihmisillä on käytettävissään erilaiset ja eriarvoiset resurssit, usein jo syntymästä lähtien. Vanhempien varallisuus, sosiaalinen tuki ja tiedolliset resurssit muodostavat pohjan seuraavan sukupolven resursseille. (Therborn 2014, luku 4.)

Lapset saavat luonnollisesti hyvin erilaiset lähtökohdat ja resurssit elämälleen riippuen siitä, mihin ja kenelle he sattuvat syntymään. Vaikka vanhempien kokeman eriarvoisuuden vaikutuksista lapseen ei vielä Therbornin mukaan paljon tiedetä, tutkimuksissa on havaittu, että varhaislapsuudessa koetulla eriarvoisuudella on elinikäisiä vaikutuksia tuloihin, terveyteen ja elinikään. (Therborn 2014, luku 1.) Vanhempien tarjoamat resurssit tai niiden puute, oli sitten kyse rahasta, tiedosta tai sosiaalisesta tuesta, voivat siten vaikuttaa kasvavan lapsen ja nuoren elämäntulkkuun merkittävästi.

Eriarvoisuuden kolmen ulottuvuuden näkökulmasta katsottuna pohjoismaisia hyvinvointivaltioita voidaan pitää varsin tasa-arvoisina. Therbornin mukaan pohjoismaissa on onnistuttu sosioekonomisen ja eksistentiaalisen tasa-arvon tavoittelussa varsin hyvin, mutta elämänehtojen osalta näin ei ole, sillä aikuisten, terveyseroista johtuvat ennenaikaiset kuolemat ovat yhä yleisiä. (Therborn 2014, luku 8.) Naisiin ja tyttöihin kohdistuvan parisuhdeväkivallan yleisyys Suomessa herättää myös pohtimaan, missä määrin eksistentiaalinen tasa-arvo lopulta toteutuu yhteiskunnassamme. Väkivaltaa ja sukupuolta historian ja nykypäivän näkökulmasta tarkastelevan tutkijan Satu Lidmanin (2015, 51) mukaan naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyys paljastaa, että suomalaisessa yhteiskunnassa sukupuolten tasa-arvo on vielä saavuttamatta.

4 TIEDONHAUN KUVAUS

Olen toteuttanut kandidaatin tutkielmani kirjallisuuskatsauksena, jossa tavoitteena on etsiä asettamiini tutkimuskysymyksiin vastaus aikaisemmasta tutkimuksesta (Salminen 2011). Kirjallisuuskatsauksessa aineisto koostuu kriittisesti valituista lähteistä (emt.), joiden kartoittamisesta ja valinnasta kerron seuraavaksi tarkemmin.

Aloitin tiedonhaun kandidaatin tutkielmaani varten Jyväskylän yliopiston JYKDOK-hakupalvelusta. Ensimmäiseksi tein haun kirjaston kokoelmista sekä suomenkielisten artikkeleiden ARTO-tietokannasta käsitteellä *seurusteluväkivalta*. Haku tuotti vain muutamia tuloksia ja lähteisiin tutustuessani havaitsin, että aiheesta on toistaiseksi tehty Suomessa vain vähän tutkimusta. Boolean operaattoria AND käyttäen kokeilin myös hakulausetta *nuoret AND lähisuhdeväkivalta*, mutta hakutulos ei tuottanut uusia tuloksia nuorten seurusteluväkivallasta. Yleisen Google-haun kautta havaitsin, että suomalaisten nuorten intiimisuhteissa kokemaa väkivaltaa tutkitaan parhaillaan Tampereen yliopiston tutkimushankkeessa (2021), joten tuoretta kotimaista tutkimustietoa on lähivuosina enemmän saatavilla.

Seuraavaksi siirryin tekemään tiedonhakua JYKDOK-hakupalvelun kansainvälisten e-aineistojen näkymässä. Ensimmäisen haun tein hakusanalla *dating violence*, mikä tuotti yli 53 000 vertaisarvioitua artikkelia. Julkaisuajankohdan rajausta vuosiin 2018–2021 tuotti edelleen yli 12 000 osumaa. Tutustuessani muutamiin julkaisuihin havaitsin, että käsitettä *dating violence* käytetään erityisesti yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa, kun taas eurooppalaisessa tutkimuksessa nuorten välisestä seurusteluväkivallasta käytetään myös käsitettä *youth intimate partner violence* tai *teenage intimate partner violence*.

Hakulauseet *youth intimate partner violence, teenage intimate partner violence, dating violence AND Europe* JYKDOK-hakupalvelun kansainvälisten e-aineistojen näkymässä antoivat hakutuloksia pohjoismaisista ja eurooppalaisista tutkimuksista. Tutustuin muutamien ajankohtaisten eurooppalaisten ja pohjoismaisten tutkimusten lähdeluetteloihin ja löysin sitä kautta muiden tutkimusten pariin. Etsin artikkeleita JYKDOK:ssa ja ruotsalaisessa Diva Portal -tietokannassa myös tutkijoiden nimen mukaan (mm. Cristine Barter, Carolina Överlien, Sibel Korkmaz) ja löysin näin lisää eurooppalaista tutkimusta nuorten seurusteluväkivallasta.

Tutkielmassani rajaudun tarkastelemaan erityisesti seurusteluväkivallan kokijan eli uhrin näkökulmaa, josta kansainvälisessä tutkimuksessa puhutaan *victimization* käsitteellä. Hakulause *youth intimate partner violence AND victimization* tuotti jälleen tuhansia vertaisarvioituja osumia ja suurelta osin myös samoja artikkeleita, joita edelliset haut olivat tuottaneet. Kokeilin edellä mainittuja hakusanoja ja lauseita myös Sage Journals Online -tietokannassa ja sain tulokseksi niin ikään samoja tutkimuksia.

Tiedonhaku osoittaa, että nuorten seurusteluväkivallasta on tehty runsaasti kansainvälistä tutkimusta pelkästään viimeisen kymmenen vuoden aikana. Aineistoni rajaamiseksi olen valinnut tutkielmani lähteiksi ensisijaisesti pohjoismaista ja eurooppalaista tutkimusta sillä katson, että ne tarjoavat näkökulmia myös suomalaisen yhteiskunnan kontekstiin. Olen pyrkinyt valitsemaan tutkielmaani mahdollisimman ajankohtaista tutkimusta, mutta samalla olen huomioinut ne vanhemmat tutkimukset, joihin seurusteluväkivallan tutkimuksissa toistuvasti viitataan. Aineistoksi valitsemani tutkimukset on merkitty lähdeluetteloon * -merkillä.

Kansainvälisen tutkimuksen runsaudesta johtuen tutkielmani aineisto edustaa vain pientä osaa nuorten seurusteluväkivallasta tehdystä tutkimuksesta. On siis mahdollista, että olen jättänyt aineistoni ulkopuolelle joitakin tärkeitä tutkimuksia. Katson kuitenkin, että valitsemani kirjallisuus edustaa sekä aikaisempaa tutkimusta että tuoretta tutkimustietoa kattavasti.

5 KONTROLLIA JA TERRORIA, RIITOJA JA LEIKKI-TAPPELUJA

Tässä luvussa syvennyn tarkemmin aineistoksi valitsemini artikkeleihin ja pyrin vastaamaan kysymykseen, millaista tyttöjen kokema seurusteluväkivalta on eri ilmeneismuotoineen. Aineistoksi valitsemani tutkimukset on merkitty * -merkillä lähde luetteloon. Pyrin samalla analysoimaan tyttöjen kokemaa seurusteluväkivaltaa Johnsonin typologian (1995; 2008) näkökulmasta. Jaottelen tyttöjen kokeman seurusteluväkivallan alalukuihin typologian neljän eri parisuhdeväkivallan muodon mukaan.

Kuten useat viimeisen kymmenen vuoden aikana tehdyt eurooppalaiset tutkimukset nuorten seurusteluväkivallasta osoittavat, tytöt kokevat seurustelusuhteissaan henkistä, seksuaalista ja fyysistä väkivaltaa (esim. Barter ym. 2009; Aghtaie ym. 2018; Korkmaz ym. 2020a; Vives-Cases ym. 2021). Tutkimukset myös osoittavat, että digitaalinen tai niin kutsuttu online-väkivalta on yksi keskeisimmistä väkivallan muodoista, jota nuoret kohtaavat seurustelusuhteissaan (esim. Hellevik & Øverlien 2016, 705; Barter ym. 2017, 375). Digitaalinen väkivalta voi toimia kasvokkaisen väkivallan jatkumona tai antaa viitteitä siitä, että väkivaltaa tapahtuu myös digitaalisen ympäristön ulkopuolella. Vaihtoehtoisesti on myös mahdollista, että kasvokkaista väkivaltaa ei tapahdu, mutta digitaalinen ympäristö etäisyyden ja anonymiteetin turvin tuo väkivallan osaksi parisuhdetta. (Barter ym. 2017, 381–382.) Tyttöjen kokema parisuhdeväkivalta on siten moninaista ja usein eri väkivallan muodot myös ilmenevät samanaikaisesti.

5.1 Patriarkaalinen terrori tyttöjen kokemana

Monen eri väkivallan muodon samanaikainen kokeminen nousee esiin tutkimuksissa, joissa on haastateltu tyttöjä heidän seurusteluväkivallan uhrikokemuksistaan (esim. Aghtaie ym. 2018, 299; Øverlien, Hellevik & Korkmaz 2019, 808–809). Tutkimuksesta ilmenee, että joskus kumppanin väkivaltainen ja kontrolloiva käytös myös määrittää koko parisuhdetta. Tämä voi ilmentyä esimerkiksi siten, että poikaystävä vaatii koko ajan saada tietää missä tyttöystävä on, mitä hän tekee ja kenen kanssa puhuu. Hän päättää, millaisia vaatteita ja meikkiä tyttöystävä saa käyttää tai käskee tytön käyttää omia vaatteitaan koulukuvauksessa. Joku uhkaa levittää intiimejä kuvia ja videoita tyttöystävästään, jos tämä ei tee niin kuin poikaystävä tahtoo, ja toinen käyttää fyysistä väkivaltaa, jos tyttöystävä ei halua suudella. (Øverlien ym. 2019, 808–811.) Osa tytöistä kokee vakavaa fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa osana kontrolloivaa suhdetta (Aghtaie ym. 2018, 299; Øverlien ym. 2019, 809–810).

Edellä mainitut tapahtumat ovat kuvauksia siitä, millaista parisuhdeväkivaltaa 33 ruotsalaista ja norjalaista 15–23-vuotiasta nuorta naista on kokenut seurustelusuhhteissaan. Carolina Øverlien, Per Hellevik ja Sibel Korkmazin (2019) haastattelututkimus valottaa näiden tyttöjen kokemusten kautta, miten he ovat kokeneet jatkuvaa kontrollointia, nöyryyttämistä, pelkoa ja seksuaalista pakottamista parisuhhteissaan. Tutkijoiden mukaan pelon ja poikaystävänsä kaiken kattavan kontrollin alla eläminen tuli ilmi kaikkien tyttöjen tarinoissa. Øverlien ja kumppanit määrittelevätkin tutkimuksessa esiin nousevan seurusteluväkivallan Johnsonin typologian mukaan patriarkaaliseksi terroriksi. (Øverlien ym. 2019, 812.)

Samankaltaisia uhrikokemuksia nousee esiin Isossa-Britanniassa tehdyssä laajassa monimenetelmällisessä (survey- ja haastattelututkimus) tutkimuksessa (Barter ym. 2009, 59), jossa on kartoitettu 13–16-vuotiaiden seurusteluväkivallan kokemuksia. Noin kolmasosa tutkimukseen osallistuneista tytöistä oli kohdannut toistuvaa kontrollointia kumppaninsa taholta. Kontrolloiva käytös ilmeni esimerkiksi siten, että kumppani jatkuvasti kyseli, mitä tyttöystävä oli tekemässä. Noin joka viides tytöistä ilmoitti kumppaninsa usein määrävän ketä he saavat tavata ja mihin mennä. Tytöt kokivat tämän kaltaisen henkisen väkivallan vaikuttavan heihin negatiivisesti yleensä vain silloin, kun se oli monimuotoista ja säännöllistä. (Barter ym. 2009, 59–60.) Säännöllinen ja monimuotoinen henkinen väkivalta ja kontrolli sopivat Johnsonin

kuvaukseen patriarkaalisesta terrorista, jossa keskeistä on toisen suhteen osapuolen pyrkimys yleiseen kontrolliin väkivaltaisoin keinoin. Toisaalta voidaan pohtia, miten paljon toistuvuutta ja monimuotoisuutta edes tarvitaan, jotta parisuhteessa ilmenevä, esimerkiksi henkinen väkivalta, muuttuu terroriksi. Tutkimuksesta myös tiedetään, että nuoret saattavat sekoittaa kontrolloivan käytöksen huolenpitoon ja rakkauteen (Aghtaie ym. 2018, 302–303). Näin ollen on mahdollista, että väkivallasta kysyttäessä kaikki eivät tunnista sitä kokevansa.

Tutkimuksen mukaan kontrollointi ja valvonta on yleensä yksisuuntaista, poikien tyttöihin kohdistamaa. Lisäksi kontrollin ja valvonnan rinnalla esiintyy usein myös seksuaalista pakottamista tai fyysistä väkivaltaa. Online-ympäristössä tapahtuva kontrollointi voi ilmetä esimerkiksi siten, että poikaystävä pakottaa tytön luovuttamaan salasanansa hänelle ja määrää, kenen kanssa ei saa viestitellä. (Aghtaie ym. 2018, 298.) Osa tytöistä kokee toistuvaa fyysistä väkivaltaa, jota kumppani käyttää hallinnan välineenä. Usein väkivalta on ennustamatonta ja yllättävää, eikä liity riittävästi tilanteisiin. (Barter ym. 2009, 96.)

Överlienin ja kumppaneiden perusteluihin yhtyen voidaan todeta, että haastattelututkimuksissa esiin nousevat tyttöjen uhrikokemukset edustavat patriarkaalista terroria, jossa keskeisin elementti on poikaystävänsä pyrkimys yleiseen ja jatkuvaan kontrolliin henkisiä ja fyysisiä väkivallan keinoja käyttäen. Kysymys ei ole vain satunnaisista tai yksittäisistä tilanteista, vaan kumppanin kokonaisvaltaisesta terrorista, joka määrittää koko suhdetta.

Kontrollin ja vallankäytön intensiivisyyttä joissakin suhteissa kuvaa hyvin se, että seurustelun päättymisen ei aina lopeta väkivaltaa (Barter ym. 2009, 139–141, 196; Korkmaz & Överlien 2020b, 380–381). Kuten Sibel Korkmazin ja Carolina Överlienin (2020b) tutkimuksessa tulee näkyväksi, eron jälkeen väkivalta voi jatkua vainoamisena sen eri muodoissa. Tutkimuksessa haastatellut tytöt kuvaavat kokeneensa sekä fyysisessä että digitaalisessa muodossa tapahtuvaa vainoa. Yksi haastatelluista kertoi entisen poikaystävänsä ilmestyvän hänen koululle ja toinen kuvaili, miten ex-poikaystävä pyrki seuraamaan hänen elämäänsä sosiaalisessa mediassa valeprofiilien kautta. (Korkmaz & Överlien 2020b, 380–381.) Eräs haastatelluista kertoi, miten ex-poikaystävä oli eron jälkeen uhannut julkaista hänestä ”seksuaalisesti provosoivia” kuvia nettiin (Korkmaz & Överlien 2020b, 377).

Sekä aikuisten naisten että tyttöjen kokemasta parisuhdeväkivallasta tehdystä tutkimuksesta tiedetään, että joskus ero voi jopa lisätä tai raaistaa väkivaltaa (Barter ym. 2009, 139–141). Johnsonin mukaan puolison lähteminen on väkivaltaiselle kumppanille pahin mahdollinen asia, sillä se uhkaa hänen kontrollointimahdollisuuksiaan (Johnson 2008, luku 5). Eron jälkeinen vaino onkin kuvaava esimerkki patriarkaalisesta terrorista, jossa entisen seurustelukumppanin kokonaisvaltaiset kontrollointiyrkimykset jatkuvat erosta huolimatta ja kumppani joutuu pelkäämään.

Øverlien ja kumppanit muistuttavat, että seurusteluväkivaltatutkimuksessa, erityisesti määrällisessä tutkimuksessa, tulisi kiinnittää huomioita siihen, millaisessa kontekstissa, tilanteissa ja suhteissa väkivalta tapahtuu. Jos näitä tekijöitä ei huomioida, seurusteluväkivallasta piirtyy vääristynyt kuva pelkkinä yksittäisinä konfliktitilanteina. Todellisuudessa osa tytöistä kokee kuitenkin kokonaisvaltaista ja vakavaa väkivaltaa seurustelusuhteissaan. (Øverlien ym. 2019, 803, 813.) Samalla tavalla Johnson tuo esiin, että intiimi terrori tulee näkyväksi vasta, kun suhdetta tarkastellaan laajempina kokonaisuutena ja pidemmällä aikavälillä.

Määrällisissä, uhrien haastatteluihin perustuvissa tutkimuksissa tulee selvästi esille, että tyttöjen kokemuksissa ei ole kyse vain yksittäisistä tilanteista, vaan poikaystävänsä harjoittama terrori eri muodoissaan värittää koko suhdetta. Uhrien tarinat osoittavat, että osa tytöistä kohtaa parisuhdeväkivaltaa, joka voidaan ymmärtää patriarkaaliseksi terroriksi. Haastattelututkimukset valottavat näin yhtä parisuhdeväkivallan muotoa nuorten seurustelusuhteissa.

5.2 Tilannekohtaista parisuhdeväkivaltaa riidellen ja rajoja hakien

Vuonna 2018 Ruotsissa 31 lukiossa toteutetussa survey-tutkimuksessa (Korkmaz ym. 2020a) kysyttiin 15–19-vuotiailta nuorilta (n=956) heidän seurusteluväkivallan kokemuksistaan. Tutkimuksessa tarkasteltiin erikseen yksittäisiä ja useita väkivallan kokemuksia. Tulosten mukaan tytöillä oli yleisesti poikia enemmän niin kasvokkaisen kuin online-väkivallan kokemuksia. Tytöt kokivat enemmän erityisesti seksuaalista väkivaltaa. Tytöt (kuten myös pojat) ilmoittivat lisäksi kokeneensa enemmän yksittäisiä kuin useita seurusteluväkivallan kokemuksia. Tutkijat kuitenkin painottavat, että

huomattavalla määrällä vastanneista oli useita seurusteluväkivallan kokemuksia ja työillä oli niitä poikia enemmän. (Korkmaz ym. 2020a, 6–7.)

Edellä mainitun tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että myös yksittäiset seurusteluväkivallan kokemukset ovat yleisiä ja kaikki tytöt eivät joudu toistuvasti parisuhdeväkivallan uhriksi. Tutkimustulos tukee Johnsonin näkemystä siitä, että tilannekohtainen parisuhdeväkivalta vaikuttaisi olevan yleisin parisuhdeväkivallan muoto (Johnson 2008, luku 4). Olettaen, että tytöt kokevat satunnaista väkivaltaa esimerkiksi riitatilanteen eskaloituessa, eikä kumppani muuten pyri kontrolliin, yksittäiset väkivaltakokemukset voidaan ymmärtää Johnsonin typologian mukaa tilannekohtaiseksi parisuhdeväkivallaksi.

Riitatilanteisiin liittyvä ja tilannekohtaiseksi tulkittava parisuhdeväkivalta nousee esille myös Barterin ja kumppaneiden (2009, 119–118) Isossa-Britanniassa tekemässä tutkimuksessa. Tutkimuksen mukaan puutteellista konfliktinratkaisutaidoista johtuva ja riitatilanteisiin liittyvä molemminpuolinen nimittely ja huutaminen, joka voidaan määritellä henkiseksi väkivallaksi, on joidenkin nuorten seurustelusuhhteissa yleistä. Tyttöjen haastattelusitaateista tulee myös ilmi, että joskus riitatilanteissa tapahtuva henkinen väkivalta on vain yksittäinen ja ainut tapaus seurustelusuhhteessa. (Barter ym. 2009, 119–118.)

Edellä mainitussa tutkimuksessa nousee myös esiin, miten tytöt kokevat vartaloon liittyvää nimittelyä ja kommentointia, jonka he kuitenkin ymmärtävät kumppanin vitsailuksi. Vitsailuksi mielletty nimittely tai kommentointi voi myös olla molemminpuolista. (Barter ym. 2009, 122–123.) Näihin tyttöjen kuvaamiin kokemuksiin vitsailusta ei liity laajempaa kontrollin tai alistamisen pyrkimystä, jolloin nimittelyn kaltainen henkinen väkivalta voidaan ymmärtää tilannekohtaiseksi. Tärkeää on myös pohtia, milloin vitsailuksi mielletty nimittely muuttuu henkiseksi väkivallaksi.

Osa tyttöjen seurusteluväkivallan kokemuksista voi sisältää myös niin sanottua leikkitappelu. Leikkitappelu on fyysistä, leikiksi miellettyä tappelu, jossa suhteen molemmat osapuolet ovat mukana omasta tahdostaan. Leikkitappelu tarjoaa mahdollisuuden fyysiseen läheisyyteen ja flirttailuun. Silloin, jos leikkitappelu on molemminpuolisesti hyväksyttyä, eikä sisällä pakottamista tai satuttamista, kyse ei ole parisuhdeväkivallasta. Riskinä kuitenkin on, että rajat ylittyvät ja leikki vaihtuu todellisen väkivallan kokemukseksi. (Barter ym. 2009, 183–184.) Leikkitappelu ei varsinaisesti edusta mitään Johnsonin parisuhdeväkivallan neljästä muodosta, mutta satunnaisena

ja vahingossa satuttavaksi muuttuvana tilanteena se muistuttaa tilannekohtaista parisuhdeväkivaltaa.

Aineistoni tutkimukset, joissa on haastateltu tyttöjä heidän seurusteluväkivallan kokemuksistaan (Barter ym. 2009; Barter ym. 2017; Øverlien ym. 2019; Korkmaz & Överlien 2020b) tuovat määrällisestä tutkimuksesta poiketen hieman tarkemmin esille, miten usein ja millaisissa tilanteissa väkivalta on ollut osa seurustelusuhdetta. Edellä mainituissa tutkimuksissa on toisaalta haastateltu ja painotettu juuri niiden tyttöjen kokemuksia, jotka ovat joutuneet kumppanin jatkuvan kontrollin ja väkivallan uhriksi, ja kenties siksi tilannekohtainen parisuhdeväkivalta ei juuri nouse tutkimuksissa esiin.

Aineistoni kvantitatiivisista tutkimuksista taas ainoastaan kahdessa (Barter ym. 2009; Korkmaz ym. 2020a) tyttöjen väkivaltakokemuksia on tarkasteltu erikseen yksittäisinä ja toistuvina tapauksina. Muut aineistoni survey-tutkimukset (esim. De Puy, Hamby & Lindemuth 2014; Hellevik & Øverlien 2016; Vives-Cases ym. 2021) tuovat esille koko elämän aikana koettua seurusteluväkivaltaa. Näin ollen aineistoni tutkimusten perusteella on haastavaa laajemmin eritellä sitä, mitkä tyttöjen esille tuomista väkivaltakokemuksista perustuvat kumppanin jatkuvaan kontrolliin ja väkivaltaan, ja mitkä raportoiduista kokemuksista ovat lopulta olleet vain satunnaisia, esimerkiksi käsistä riistäytyneitä riitatilanteita. Selvää kuitenkin on, että joidenkin seurusteluväkivaltaa kokeneiden tyttöjen kohdalla väkivaltakokemus on yksittäinen ja ainut, ja siten luonnehdittavissa tilannekohtaiseksi parisuhdeväkivallaksi.

Erityisen tärkeää on kuitenkin huomioida, että yksittäinenkin tilanne voi olla vahingoittava. Johnson painottaakin, että tilannekohtainen parisuhdeväkivalta ei suinkaan ole harmitonta ja voi joskus johtaa jopa kuolemaan. (Johnson 2008, luku 4.) Näin ollen on selvää, että erilaisten parisuhdeväkivallan muotojen tyyppittely ei tarkoita sitä, että toinen olisi toista hyväksyttävämpää.

5.3 Molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli ja väkivaltainen vastarinta

Joskus väkivalta on nuorten seurustelusuhhteissa molemminpuolista ja voi ilmetä kumppanin kontrollointina ja tarkkailuna niin kasvokkain kuin digitaalisessakin ympäristössä. Sekä tytöt että pojat pyrkivät kontrolloimaan esimerkiksi sitä, keiden

kanssa kumppani saa viettää aikaa tai miten kumppani saa käyttäytyä sosiaalisessa mediassa. (Aghtaie ym. 2018, 301–302.) Digitaalisessa ympäristössä tapahtuva väkivalta onkin usein juuri kontrolliin pyrkivää (Hellevik & Øverlien 2016, 705). Edellä mainitun kaltainen molemminpuolinen kontrollointi voidaan ymmärtää Johnsonin tyyppittelyn mukaan molemminpuoliseksi väkivaltaiseksi kontrolliksi. On selvää, että tällä tavoin toimiva parisuhde on vahingollinen, eikä tarjoa nuorille luottamuksen ja kunnioittamisen kokemuksia, jotka turvalliseen seurusteluun kuuluisivat.

Isossa-Britanniassa tehdyn monimenetelmällisen tutkimuksen haastattelututkimuksesta (Barter ym. 2009, 161–162) ilmenee, että osa nuorista kokee seurustelusuhteissaan myös fyysistä väkivaltaa, joka muistuttaa Johnsonin kuvailemaa molemminpuolista väkivaltaista kontrollia. Epäselvää kuitenkin on, milloin kysymys on todella siitä, että molemmat ovat aloitteellisia väkivallan suhteen ja milloin toinen osapuoli käyttää fyysistä väkivaltaa itsepuolustukseksi. Huomionarvoista onkin, että tytöt käyttävät fyysistä väkivaltaa seurustelusuhteissa useimmiten juuri itsepuolustukseksi. (Barter ym. 2009, 161–162, 183.)

Joidenkin tyttöjen seurustelusuhteisiin sisältyy väkivaltaisen vastarinnan kokemuksia. Tutkimus osoittaa, miten osa tytöistä pyrkii vastustamaan kumppanin ensin aloittamaa väkivaltaa ja terroria väkivaltaisoin keinoin. (Barter ym. 2009, 99; Korkmaz & Överlien 2020, 381.) Vastarinta voi kuitenkin jopa lisätä kumppanin väkivaltaisuutta, jolloin vastarintaan nouseminen ei näyttäydy tytölle turvalliselta vaihtoehdolta (Korkmaz & Överlien 2020b, 381). Johnson esittää, että molemminpuolinen väkivalta parisuhteessa voi olla usein seurausta riitatilanteesta tai yritys vastustaa kumppanin pidempään jatkunutta terroria. Sen sijaan varsinainen molemminpuoliseen kontrolliin pyrkivä väkivaltaisuus parisuhteissa ei hänen mukaansa aikuisten parissa tehdyssä tutkimuksessa nouse selvästi esiin, eikä sen yleisyydestä tai luonteesta näin ollen juuri tiedetä. (Johnson 2008, luku 1.)

Aineistoksi valitsemieni tutkimusten perusteella onkin vaikeaa erottaa sitä, milloin nuorten seurusteluväkivallan kokemuksissa on kyse siitä, että molemmat osapuolet pyrkivät jatkuvaan kontrolliin väkivaltaa käyttäen ja milloin molemminpuolinen väkivalta tapahtuu itsepuolustukseksi tai on satunnainen riitatilanne. Kuten Johnson ehdottaa, survey-tutkimukset näyttäisivät tuovan esiin tilannekohtaisen väkivallan ja uhrien haastattelututkimukset intiimin terrorin kokemukset parisuhteessa (Johnson 2008, luku 1). Vastaukset kysymyksiin, millaista ja miten yleistä

molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli lopulta on nuorten seurustelusuhhteissa, jäävät aineistonani olevien tutkimusten valossa avoimiksi.

Tutkimus osoittaa, että osa eurooppalaisista tytöistä joutuu monenlaisen seurusteluväkivallan uhriksi. Osa kokee tilannekohtaista väkivaltaa, mutta toiset kokevat vakavaa, pitkäkestoista ja kokonaisvaltaista parisuhdeväkivaltaa, jota voidaan luonnehtia patriarkaaliseksi terroriksi. Tutkimuksissa on tunnistettavissa kaikki neljä Johnsonin tyypittelyn mukaista parisuhdeväkivallan muotoa, joskin tilannekohtainen väkivalta ja patriarkaalinen terrori korostuvat. Erityisesti molemminpuolinen väkivaltainen kontrolli jää aineistoni tutkimuksissa vähälle huomiolle. Tyttöjen väkivaltaisuus kyllä tunnistetaan, mutta tutkimustulokset viittaavat siihen, että yleensä juuri pojat syyllistyvät erityisesti vakavampaan väkivaltaan (Barter ym. 2009, 197). Seuraavassa luvussa tarkasteluni kohteena ovat asenteet, uskomukset ja sosiaaliseen taustaan liittyvät tekijät, jotka osaltaan auttavat ymmärtämään, miksi tytöt joutuvat seurusteluväkivallan uhreiksi aikana, jolloin tasa-arvon ja fyysisen koskemattomuuden olettaisi Euroopassa toteutuvan vahvana.

6 ASEENTEET, USKOMUKSET JA SOSIAALISET TEKIJÄT SEURUSTELUVÄKIVALLAN TAUSTALLA

Seuraavaksi tarkastelen sitä, millaisia ovat seurusteluväkivaltaan liittyvät taustatekijät ja mitkä tekijät ovat yhteydessä tyttöjen riskiin joutua seurusteluväkivallan uhriksi. Seurusteluväkivaltatutkimuksissa on ilmiön yleisyyden ja nuorten kokemusten lisäksi tutkittu asenteita sekä tekijöitä, jotka ovat yhteydessä uhriksi joutumisen kanssa. Erityisesti stereotyyppiset sukupuoliroolit sekä väkivaltamyönteisen ajattelun merkitys seurusteluväkivallan taustalla ovat olleet tutkijoiden kiinnostuksen kohteena (De Puy ym. 2014, 306), kuten myös perhetaustan merkitys (Hellevik & Øverlien 2016). Analyysini kehystenä käytän edelleen Johnsonin typologiaa sekä lisäksi eriarvoisuuden käsitettä.

6.1 Asenteet ja uskomukset mieheydestä, naiseudesta ja väkivallasta

Eurooppalaisessa seurusteluväkivaltatutkimuksessa (Aghtaie ym. 2018, 306) todetaan, että kulttuurissa vallalla olevat stereotyyppiset käsitykset maskuliinisuudesta ja feminiinisuudesta voivat synnyttää ajattelua, joka oikeuttaa tyttöihin kohdistuvan kontrollin ja pakottamisen – jopa fyysisen väkivallan. Naisen kontrollointi nähdään normaalina miehisenä toimintana ja oikeutena. Tytöt itse voivat myös omaksua ajatuksen, että heidän tulee miellyttää ja alistua miehisen vallan alle ja tätä vahvistaa se, että aikuiset niin kotona kuin koulussa eivät puutu väkivaltaan. Tutkijat nimeävät tällaisen ajattelun ja siitä kumpuavan väkivallan kulttuuriseksi väkivallaksi, jonka muuttaminen on hyvin hidasta. (Aghtaie ym. 2018, 306.) Yhteiskunnissa, joiden rakenteissa ja

yksilötasolla ilmenee sukupuoleen liittyvää kulttuurista väkivaltaa, voidaan siten ymmärtää esiintyvän myös eksistentiaalista eriarvoisuutta. Eksistentiaalinen eriarvoisuus ei tunnusta yhdenvertaisuutta esimerkiksi toimintaedellytysten osalta (Therborn 2014, luku 4), joka seuraavassa tutkimuksessa tulee esille nuorten asenteissa.

Vuonna 2014 julkaistun sveitsiläisen tutkimuksen mukaan patriarkaaliset asenteet olivat tutkimukseen osallistuneiden ammatillisessa koulutuksessa olevien nuorten keskuudessa melko yleisiä. Tutkimuksessa kartoitettiin asenteiden ja seurusteluväkivaltakokemusten yhteyttä. Pojat kannattivat patriarkaalisia väittämiä, kuten sitä, että naisen on parempi pysyä kotona, tyttöjä enemmän. Huomionarvoista on, naisia vähättelevät tai alentavat asenteet olivat sekä tyttöjen että poikien keskuudessa yleisiä. Lähes joka kymmenes tytöistä ajatteli, että naisen tulee suostua seksiin miehen kanssa. (De Puy ym. 2014, 310–312.) Mielenkiintoista on kuitenkin se, että tutkimustulosten mukaan yleinen asenne väkivaltaa kohtaan ennustaa sukupuoleen liittyviä asenteita paremmin fyysistä ja psykologista väkivaltaa seurustelusuhteessa (De Puy ym. 2014, 313).

Myös machoajattelun ja seksismin tiedetään olevan yhteydessä tyttöjen kohonneeseen riskiin joutua seurusteluväkivallan uhriksi. Tyttöjen hyväksyvä suhtautuminen niin sanottuun hyväntahtoiseen seksismiin ja toisaalta poikien hyväksymä naisvihamielinen seksismi ja machoajattelu nostavat tyttöjen riskiä joutua uhriksi. (Vives-Cases ym. 2021, 8.) Edellä mainittujen tutkimusten havainnot ovat yhteneviä Johnsonin tulkinnan kanssa siinä, että parisuhdeväkivalta voi perustua patriarkalisiin näkemyksiin naisen asemasta miehen hallintavallan alaisena. Vuosisatoja vanhojen ajatusmallien sinnikäs siirtyminen sukupolvelta toiselle auttaa ymmärtämään, miten parisuhdeväkivalta on läsnä myös tämän päivän nuorten suhteissa.

Katson, että aineistoni tutkimukset (esim. De Puy 2014, 313) myös muistuttavat, että väkivallan vastaisessa työssä on huomioitava laajasti väkivaltaista käytöstä oikeuttavat asenteet. Samalla kun keskustelemme naisvihasta, tulisi keskustella väkivaltaa hyväksyvistä, jopa ihannoivista asenteista, joita länsimainen kulttuuri vaalii. Usein oletamme, että seuraava sukupolvi on edellistä tasa-arvoisempi (De Puy ym. 2014, 307), mutta seurusteluväkivaltatutkimus kuitenkin osoittaa, että jokaisen sukupolven kohdalla tarvitaan asennekasvatusta tasa-arvon ja väkivallattomuuden saavuttamiseksi. Nuorten kanssa tehtävän kasvatus- ja valistustyön tulisi pohjautua eksistentiaalisen tasa-arvon tunnustamiseen ja tavoittelemiseen.

6.2 Koettu perheväkivalta, isän työttömyys ja koulumenestys

Tutkimuksesta tiedetään, että tietyt tekijät voivat nostaa riskiä joutua seurusteluväkivallan uhriksi. Useissa tutkimuksissa on todettu, että aikaisemmin koettu perheväkivalta on yhteydessä seurusteluväkivallan uhriksi joutumisen kanssa (Hellevik & Øverlien 2016, 706; Vives-Cases ym. 2021, 8). Tiedetään, että koettu perheväkivalta voi normalisoida aggressiivista ja väkivaltaista käytöstä (Vives-Cases ym. 2021, 8). Lapsuudessa tai nuoruudessa koettu perheväkivalta tuokin raadollisella tavalla esille elämänehtojen ja resurssien eriarvoisuuden, sillä lapset eivät voi vaikuttaa vanhempiensa parisuhteeseen ja vanhemmuuteen. Tyttöjen todistama vanhempien välinen parisuhdeväkivalta voi myös tuoda näkyväksi eksistentiaalista eriarvoisuutta, jota ylläpitävät epätasa-arvoiset ja stereotyyppiset näkemykset naiseudesta ja mieheydestä.

Perheväkivallan lisäksi perheen taloudelliset haasteet näyttäytyvät riskitekijänä. Isän työttömyyden on tutkimuksessa havaittu kohottavan tyttöjen riskiä joutua seurusteluväkivallan uhriksi. (Vives-Cases ym. 2021, 7–8.) Sosioekonomiset taustatekijät, kuten perheväkivalta tai isän osattomuus palkkatyöstä osoittavat, miten vanhempien tarjoamien resurssien puute voi vaikuttaa myöhemmin nuoren elämään. Vaikka elämän haasteet eivät aina siirry sukupolvelta toiselle, riskien tunnistaminen auttaa suuntaamaan ennaltaehkäisevää tukea oikein.

Tutkimus osoittaa, että sosioekonomiset haasteet voivat lisätä joidenkin tyttöjen riskiä joutua seurusteluväkivallan uhriksi. Ruotsalaisessa tutkimuksessa kuitenkin haastetaan ajatusta siitä, että vain ”riskissä olevat nuoret” kokevat seurusteluväkivaltaa. Korkmazin ym. (2020a) tutkimustulokset viittaavat siihen, että itsearvioitu heikko akateeminen menestys ei vaikuta lisäävän riskiä joutua uhriksi. Tutkijoiden mukaan akateeminen menestys ei automaattisesti toimi suojaavana tekijänä, ja voi jopa estää avun hakemisen. (Korkmaz ym. 2020a, 10.) Toisaalta, norjalaisnuorten parissa tehdyn tutkimuksen mukaan, heikko akateeminen menestys taas oli yhteydessä kohonneeseen riskiin joutua henkisen väkivallan uhriksi (Hellevik & Øverlien 2016, 705). Ristiriitaisista tuloksista huolimatta voidaan todeta, että nuori voi kohdata seurusteluväkivaltaa koulumenestyksestä riippumatta. Siksi onkin tärkeää, että kouluissa ja muissa nuorten palveluissa aiheesta puhutaan kaikkien nuorten kanssa ja tarvittaessa lisäksi kohdennetaan työtä niihin nuoriin, joilla on taustallaan esimerkiksi perheväkivallan kokemuksia.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Olen tarkastellut tutkielmassani sitä, millaista tyttöjen kokema seurusteluväkivalta on ja millaisia siihen liittyvät taustatekijät ovat. Aineistoksi valitsemieni tutkimusten perusteella voidaan todeta, että useat alaikäiset tytöt Euroopassa ja Pohjoismaissa kokevat henkistä, fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa seurustelusuhteissaan. Väkivallan kokemukset ovat osalle tytöistä yksittäisiä, toisille toistuvasti ja jatkuvasti läsnä parisuhteessa. Osa tytöistä joutuu patriarkaalisen terrorin uhriksi, useilla tytöistä on kokemusta tilannekohtaisesta väkivallasta. Henkinen väkivalta, kontrollin ja valvonnan muodossa on yksi yleisimmistä tyttöjen kokeman väkivallan ilmenemismuodoista. Tämän ajan tytöt kokevat sitä erityisesti digitaalisessa ympäristössä, mutta myös kasvokkain tapahtuvassa elämässä. Pukeutumisen ja ulkonäön kontrollointi, sosiaalisten suhteiden rajoittaminen näyttäytyvät kaikuina menneisyydestä, jolloin nainen oli miehen omaisuutta ja hänen käytöksensä määrittä miehen kunniaa (Lidman 2015, 33–34).

Tutkimusten mukaan yleiset väkivaltamyönteiset asenteet ja stereotyyppiset uskomukset naiseudesta ja mieheydestä voivat oikeuttaa seurusteluväkivaltaa. Myös koettu perheväkivalta ja isän työttömyys voivat lisätä tyttöjen riskiä joutua seurusteluväkivallan uhriksi. Toisaalta osa tutkijoista korostaa, että seurusteluväkivallan uhriksi eivät joudu vain ”ongelmanuoret”. Voidaan siis ajatella, että samaan aikaan kun pyrimme lisäämään sukupuolten tasa-arvoa, myös yleiseen väkivaltamyönteisyyteen tulisi puuttua yhtä suurella vakavuudella. Tärkeää on myös kohdentaa ennaltaehkäisevä valistus kaikkiin nuoriin, ei vain ”riskiryhmiin”.

Aineistoni tutkimusten perusteella ei voi tehdä yleistyksiä seurusteluväkivallan yleisyydestä Euroopassa tai Pohjoismaissa tai siitä, mikä Johnsonin typologian

mukaisista parisuhdeväkivallan muodoista kuvaa parhaiten tyttöjen kokemaa seurusteluväkivaltaa. Selvää kuitenkin on, että Johnsonin tyypittely antaa välineitä tulkita tyttöjen kokemuksia ja auttaa tunnistamaan sen, että nuorten parisuhdeväkivallan kokemukset eivät suinkaan aina ole yksittäisiä konfliktitilanteita, kuten usein saatetaan ajatella. Eriarvoisuuden näkökulma taas tekee näkyväksi sen, että väkivallan taustalla olevat tekijät, kuten perheen sisäiset ongelmat tai kulttuurissa vallitsevat asenteet asettavat tytöt haavoittuvaan asemaan. Aineistoni osoittaaakin, että väkivaltatutkimuksessa tarvitaan monimenetelmällistä tutkimusta, jotta ilmiön monimuotoisuus ja sukupuoleen liittyvät erot tulevat näkyväksi. Erilaiset tutkimusnäkökulmat tulisi nähdä ennen kaikkea mahdollisuutena ymmärtää väkivaltailmiötä paremmin (Husso ym. 2012, 64).

Vaikka monella osa-alueella tyttöjen ja naisten asema on Euroopassa ja erityisesti Pohjoismaissa hyvällä tasolla, väkivallan osalta tehtävää vielä on. Yksi keino puuttua nuorten parisuhdeväkivaltaan on tarjota nuorille tietoa turvallisesta seurustelusta, väkivallasta ja avun hakemisesta esimerkiksi kouluissa tai sosiaalisessa mediassa (Ensi- ja turvakotien liitto ry 2019, 50–51). Toivottavaa on, että tulevaisuudessa seurusteluväkivallan kokemuksia kartoitettaisiin Suomessa mahdollisimman tarkasti esimerkiksi osana kouluterveyskyselyä, jotta ilmiön yleisyydestä ja sen erilaisista muodoista vaikutuksineen saataisiin säännöllisesti tietoa.

Jotta sosiaalityössä voidaan auttaa nuoria parisuhdeväkivallan uhreja ja tekijöitä, ilmiö on ensin tunnistettava ja otettava yhtä vakavasti kuin aikuisten parisuhdeväkivalta. Aina näin ei ole ja nuoret uhrit eivät saa riittävää tukea (Tagesson & Gallo 2021, 14). Kuten aineistoni tutkimukset osoittavat, tytöt joutuvat väkivallan uhriksi niin kasvokkaisessa kuin online-ympäristössä. Online-ympäristössä koettu väkivalta voi rajoittaa uhrin sosiaalista elämää sekä uhata yksityisyyttä ja seksuaalista itsemääräämisoikeutta vakavalla tavalla. Sosiaalityössä onkin syytä kiinnittää huomiota siihen, että nuorten elämä tapahtuu hyvin suuressa määrin digitaalisessa ympäristössä, ja joskus väkivalta voi ilmentyä pelkästään siellä. Erityisen tärkeää on, että kontrolliin ja vallankäyttöön perustuvaan henkiseen väkivaltaan suhtaudutaan samalla vakavuudella kuin fyysiseen tai seksuaaliseen väkivaltaan.

Sosiaalityössä tulisi lisäksi kiinnittää erityistä huomiota niihin tyttöihin, jotka ovat kokeneet perheväkivaltaa. Sosiaalityön tarjoama tuki voi myös paikata sosiaalisen ja taloudellisen tuen puutetta ja näin suojata tyttöjä seurusteluväkivallalta.

Tärkeintä on ennen kaikkea, että sosiaalityön ammattilaiset tunnistavat ja tunnustavat ilmiön ja uskaltavat ottaa parisuhdeväkivallan kysymykset esiin nuorten kanssa tehtävässä työssä. Lisäksi tarvitaan rakenteellista vaikuttamistyötä, jotta tarvittavat palvelut ja tuki väkivallan uhreille ja tekijöille voidaan taata yhteiskunnassamme.

LÄHTEET

- *Aghtaie, N., Larkins, C., Barter, C., Stanley, N., Wood, M. & Øverlien, C. (2018). Interpersonal violence and abuse in young people's relationships in five European countries: Online and offline normalisation of heteronormativity. *Journal of Gender-Based Violence*, 2(2), 293–310. <https://doi.org/10.1332/239868018X15263879270302>
- *Barter, C., McCarry, M., Berridge, D., Evans, K. (2009). Partner exploitation and violence in teenage intimate relationships. London, England: NSPCC. Haettu osoitteesta: https://www.researchgate.net/publication/265245739_Partner_Exploitation_and_Violence_in_Teenage_Intimate_Relationships Viitattu: 18.10.2021
- *Barter, C., Stanley, N., Wood, M., Lanau, A., Aghtaie, N., Larkins, C. & Øverlien, C. (2017). Young People's Online and Face-to-Face Experiences of Interpersonal Violence and Abuse and Their Subjective Impact Across Five European Countries. *Psychology of violence*, 7(3), 375–384. <https://doi.org/10.1037/vio0000096>
- *De Puy, J., Hamby, S. & Lindemuth, C. (2014). Teen Dating Violence in French-speaking Switzerland: Attitudes and Experiences. *International journal of conflict and violence*, 8(2), 306–315.
- Ensi- ja turvakotien liitto ry. (2019). Seurustelun ei kuulu satuttaa. Suomalaisten nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Haettu osoitteesta: https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/seurusteluvv_2019_verkkojulkaisu_final Viitattu: 18.10.2021
- Foshee, VA. & McNaughton Reyes, HL. (2009). Primary prevention of adolescent dating abuse perpetration: when to begin, whom to target, and how to do it. Teoksessa. D.J. Whitaker & J. R. Lutzker (toim.), *Preventing Partner Violence: Research and Evidence-based Intervention Strategies*. Washington. American Psychological Association. 141–168.
- *Hellevik, P. & Øverlien, C. (2016) "Teenage Intimate Partner Violence: Factors Associated with Victimization Among Norwegian Youths." *Scandinavian Journal of Public Health* 44, 7(2016). 702–708. <https://dx.doi.org/10.1177/1403494816657264>.
- Hickman, L. J., Jaycox, L. H. & Aronoff, J. (2004). Dating violence among adolescents. Prevalance, Gender Distribution, and Prevention Program Effectiveness. *Trauma, Violence & Abuse*, 5(2), 123–142. <https://doi.org/10.1177/1524838003262332>
- Husso, M., Keskinen, S., & Ronkainen, S. (2012). Sukupuolistuneen väkivallan tutkimus. Tieteessä tapahtuu, 30 (6), 59–64. Haettu osoitteesta: <https://journal.fi/tt/article/view/7324> Viitattu: 18.10.2021
- Johnson, M. P. (1995). Patriarchal terrorism and common couple violence: Two forms of violence against women. *Journal of Marriage and the Family*, 57(2), 283. doi:<http://dx.doi.org.ezproxy.jyu.fi/10.2307/353683>
- Johnson, M. P. (2008). A typology of domestic violence: Intimate terrorism, violent resistance, and situational couple violence. University Press of New England.

- Kaakinen, M. & Näsi, M. (2021). Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Haettu osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0684-1> Viitattu 18.10.2021
- Kaaitila, A. (2017). Rahakonfliktit ja taloudellinen väkivalta parisuhteessa. Väitöskirja. Turun yliopisto.
- Korkmaz, S. (2021). *Youth Intimate Partner Violence in Sweden: Prevalence and Young People's Experiences of Violence and Abuse in Romantic Relationships*. Väitöskirja, Department of Social Work, Stockholm University.
- *Korkmaz, S., Överlien, C. & Lagerlöf, H. (2020a). Youth Intimate Partner Violence: Prevalence, Characteristics, Associated Factors and Arenas of Violence. *Nordic Social Work Research*. Julkaistu ennakkoon verkossa. 1–16. <https://dx.doi.org/10.1080/2156857X.2020.1848908>.
- *Korkmaz, S. & Överlien, C. (2020b). Responses to youth intimate partner violence: The meaning of youth-specific factors and interconnections with resilience. *Journal of youth studies*, 23(3), 371–387. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1610557>
- Lattu, E. (2016). *Naisten tekemä väkivalta*. Väitöskirja, Tampereen yliopisto. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0138-5> Viitattu 7.12.2021
- Lidman, S. (2015). Väkivaltakulttuurin perintö. Sukupuoli, asenteet ja historia. Helsinki. Gaudeamus.
- Niemi, J. (2011). Seurusteluväkivalta ja muut väkivaltakokemukset: Tutkimus yhdeksäsluokkalaisista nuorista. *Nuorisotutkimus*, 29(2), 26–44. Haettu osoitteesta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1755243> Viitattu: 18.10.2021
- Notko, M. (2011). *Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa*. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto.
- Ohisalo, M. [@MariaOhisalo]. (25.11.2020). Suomi on naisille EU:n väkivaltaisimaa. [twiitti]. Haettu osoitteesta: <https://twitter.com/mariaohisalo/status/1331488049251889153> Viitattu: 6.10.2021
- Ojuri, A. (2004). Väkivalta naisen elämän varjona. Tutkimus parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten elämäntilasta ja selviytymisestä. Väitöskirja, Lapin yliopisto. Rovaniemi. Acta Electronica Universitatis Lapponiensis 24.
- Piispa, M. (2008). Väkivallan muodot heteroseksuaalisissa parisuhteissa. Teoksessa S. Näre & S. Ronkainen (toim.), *Paljastettu intiimi: sukupuolistuneen väkivallan dynamiikka*. 106–128. Rovaniemi. Lapin yliopistokustannus.
- Ronkainen, S. (2017). Mitä väkivalta on? Teoksessa J. Niemi, H. Kainulainen & P. Honkatukia (toim.), *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. 19–35. Tampere. Vastapaino.
- Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto.
- Tagesson, E. H. & Gallo, C. (2021). “When We talk about intimate partner violence We talk in an adult way” – Social workers’ descriptions of intimate partner violence between teenagers. *Qualitative social work : QSW : research and practice*. <https://doi.org/10.1177/14733250211002890>
- Tampereen yliopisto. (2021). Kiistelty suostumus: läheisyyden sosiaalinen ja digitaalinen rajankäynti nuorten romanttisissa suhteissa (2019–2023). Haettu osoitteesta: <https://projects.tuni.fi/suostumus/esittely/> Viitattu: 6.10.2021.
- Therborn, G. (2014). Eriarvoisuus tappaa. Tampere. Vastapaino.

- THL. (2020). Väkivaltakäsitteiden sanasto. Työpaperi 1/2020. Haettu osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-211-6> Viitattu: 18.10.2021.
- THL. (2021). Kouluterveyskysely 2019 ja 2021. Perustulokset, nuoret 2019 ja 2021. Haettu osoitteesta: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset2?alue_0=600836&mittarit_0=199799&mittarit_1=200283&mittarit_2=199867&vuosi_0=v2019&kouluaste_0=161293# Viitattu: 6.10.2021.
- Yle Uutiset. (2019). 5 syytä, miksi maailman paras maa ei ole naisten ja tyttöjen onnena: Suomi on Euroopan toiseksi väkivaltaisim maa naisille. Haettu osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-10999213> Viitattu: 6.10.2021
- *Vives-Cases, C., Sanz-Barbero, B., Ayala, A., Pérez-Martínez, V., Sanchez, M., Jaskulska, S., Neves, A., Forjaz, M. J., Pyżalski, J., Bowes, N., Costa, D., Waszyńska, K., Jankowiak, B., Mocanu, V. & Davó-Blanes, M. (2021). Dating Violence Victimization among Adolescents in Europe: Baseline Results from the Lights4Violence Project. *International journal of environmental research and public health*, 18(4), 1414. <https://doi.org/10.3390/ijerph18041414>
- Whitaker D. J., Morrison S., Lindquist C. A., Hawkins S. R., O'Neil, J. A., Nesius A. M., Mathew A. & Reese, L. A. (2006). A critical review of interventions for the primary prevention of perpetration of partner violence. *Aggression and Violent Behavior*. 11(2), 151–166. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2005.07.007>
- WHO. (2021). Recognizing adolescence. Haettu osoitteesta: <https://apps.who.int/adolescent/second-decade/section2/page1/recognizing-adolescence.html> Viitattu: 18.20.2021
- *Øverlien, C., Hellevik, P. M. & Korkmaz, S. (2019). Young Women's Experiences of Intimate Partner Violence – Narratives of Control, Terror, and Resistance. *Journal of family violence*, 35(8), 803–814. <https://doi.org/10.1007/s10896-019-00120-9>